

УДК 338.268

НЕОБХІДНІСТЬ ВРАХУВАННЯ РИЗИКІВ ПРИ РОЗРОБЦІ ПЛАНОВИХ ПОКАЗНИКІВ ПІДПРИЄМСТВА

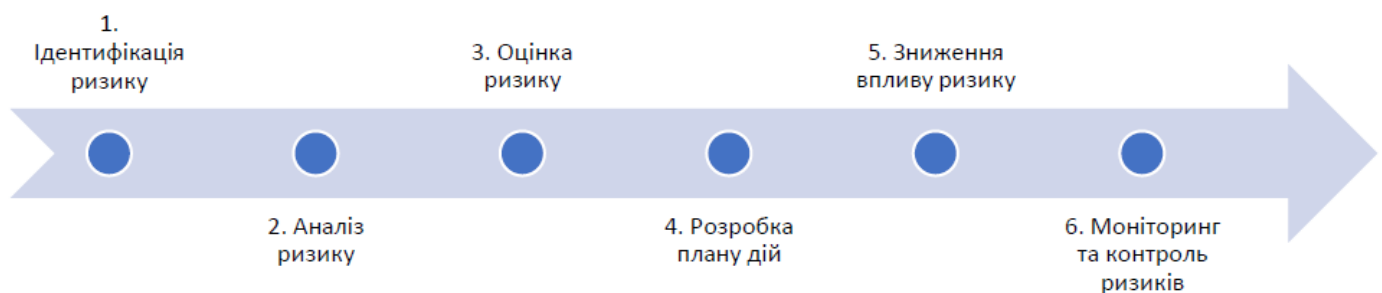
Конопельська О.В., здобувачка другого (магістерського) рівня вищої освіти факультету економіки та управління, e-mail: oliy20112@gmail.com

Галицький О.М., д.е.н., професор кафедри економічної теорії і економіки підприємства, e-mail: oleksandrgalickij9@gmail.com

Одеський державний аграрний університет
м. Одеса, Україна

Врахування ризиків при розробці планових показників підприємства є важливим аспектом ефективного управління. Це допомагає підприємству запобігти проблемам або негативним явищам за допомогою ефективного кризового управління, а також уникнути виникнення додаткових витрат.

Контроль над ризиками, як визначено в наукових працях вітчизняних вчених, включає шість основних взаємопов'язаних етапів: ідентифікацію ризику, аналіз ризику, оцінку ризику, розробку плану дій, зниження впливу ризику, моніторинг та контроль ризиків (рис. 1) [1].

Рисунок 1. Етапи управління ризиками

Джерело: 1

Ці етапи дозволяють підприємству запобігти проблемам або негативним явищам за допомогою ефективного кризового управління, а також уникнути виникнення додаткових витрат [1]. Особливо важливою є ідентифікація ризиків, адже якісна оцінка ризиків включає виявлення ризиків, їх аналіз, умов і джерел, причин виникнення з метою визначення впливу на діяльність підприємства [2].

Важливою складовою ризик-менеджменту є вибір стратегії управління ризиками. Досліджено та охарактеризовано проактивну та реактивні стратегії управління ризиком, з зазначенням переваг та недоліків стратегій [1]. Вибір оптимальної стратегії залежить від конкретної ситуації та специфіки підприємства.

Проактивна стратегія управління ризиками передбачає виявлення потенційних ризиків та розробку планів їх запобігання або мінімізації. З іншого боку, реактивна стратегія управління ризиками зосереджується на реагуванні на виникнення ризиків та їх подальшому усуненні [1].

Важливо пам'ятати, що ефективне управління ризиками може значно підвищити ефективність підприємства. За допомогою ризик-менеджменту можна різними шляхами покращити діяльність компанії і, як наслідок, скоротити вірогідність фінансового краху, стабілізувати прибуток компанії, підтримувати рівень ризику на постійному рівні, допомагаючи інвесторам оцінити діяльність компанії [3].

Також варто зазначити, що впровадження системи управління ризиками може бути складним процесом, який вимагає чіткого розуміння бізнес-процесів підприємства, його цілей та стратегій. Однак, якщо це зроблено правильно, воно може принести значні переваги, а саме:

1. Підвищення керованості бізнесу: Система управління ризиками дозволяє підприємству краще контролювати свою діяльність та реагувати на зміни в бізнес-середовищі.

2. Зменшення можливого шахрайства: За допомогою ефективного управління ризиками можна виявити та запобігти потенційному шахрайству.

3. Покращення якості управлінських рішень: Система управління ризиками допомагає керівництву приймати обґрунтовані рішення на основі аналізу ризиків.

4. Підвищення ефективності прогнозування: За допомогою системи управління ризиками можна підвищити точність прогнозів, що дозволяє підприємству краще планувати свою діяльність.

5. Мотивація персоналу: Система управління ризиками може слугувати інструментом мотивації для працівників, оскільки вона допомагає їм краще розуміти цілі підприємства та їхню роль у досягненні цих цілей [4].

6. Привабливість для інвесторів та інших стейкхолдерів: Підприємства, які ефективно управляють своїми ризиками, можуть бути більш привабливими для інвесторів, банків, страхових компаній, постачальників та клієнтів.

При розробці планових показників на підприємстві врахування ризиків є критично важливим з ряду причин, серед яких можна назвати:

1. Прогнозування невизначеності: Ризики часто виникають через невизначеність у майбутньому. Врахування ризиків допомагає організаціям прогнозувати та готуватися до можливих негативних подій.

2. Збереження ресурсів: Ризики можуть призвести до втрати важливих ресурсів організації, включаючи час, гроші та людські ресурси. Врахування ризиків допомагає організаціям захистити свої ресурси.

3. Підвищення ефективності: Врахування ризиків може допомогти організаціям підвищити ефективність своїх операцій, оскільки вони можуть планувати та реагувати на ризики вчасно.

4. Покращення репутації: Організації, які ефективно управляють ризиками, часто сприймаються як надійні та відповідальні, що може покращити їх репутацію серед клієнтів, партнерів та інших зацікавлених сторін.

5. Відповідність законодавству: У багатьох галузях існують законодавчі вимоги щодо управління ризиками. Врахування ризиків допомагає організаціям відповідати цим вимогам.

Інструменти та методи, які можуть допомогти в управлінні ризиками існує велика кількість, з яких загально відомими є:

1. Стандарти в області управління ризиками: Це включає в себе міжнародні стандарти, такі як COSO, ISO, FERMA та інші.

2. Якісна та кількісна оцінка ризиків: Це процес оцінки ймовірності та потенційного впливу ризиків.

3. Самостійне оцінювання ризиків і засобів контролю: Це включає в себе внутрішній аудит та оцінку ефективності систем управління ризиками.

4. Управління подіями реалізації ризику: Це процес реагування на виникнення ризиків та їх вплив на організацію.

5. Управління проектними ризиками: Це спеціалізований підхід до управління ризиками, який зосереджений на ризиках, пов'язаних з конкретними проектами [5].

Важливо пам'ятати, що вибір конкретних інструментів та методів залежить від специфіки організації, її розміру, галузі, в якій вона працює, та багатьох інших факторів.

Отже, врахування ризиків при розробці планових показників підприємства є критично важливим аспектом ефективного управління. Управління ризиками допомагає підприємству запобігти можливим проблемам, негативним явищам та додатковим витратам. Для досягнення цієї мети існують шість основних взаємопов'язаних етапів управління ризиками: ідентифікація ризику, аналіз ризику, оцінка ризику, розробка плану дій, зниження впливу ризику, моніторинг та контроль ризиків. Вибір оптимальної стратегії управління ризиками (проактивної чи реактивної) залежить від конкретної ситуації та специфіки підприємства.

Ефективне управління ризиками може призвести до покращення керованості бізнесу, збереження ресурсів, підвищення ефективності, покращення репутації та привабливості для інвесторів. Досягнення цих цілей вимагає використання різних інструментів та методів управління ризиками, з врахуванням специфіки організації.

Врахування ризиків у процесі планування та управління підприємством є важливою складовою успішного функціонування та розвитку підприємства.

Список використаних джерел

1. Сарана Л.А., Білан О.В., Бітюк І.М. Управління ризиками підприємства в сучасних умовах господарювання. *Вісник Національного авіаційного університету*. 2021. Вип. 2(82). URL: http://www.psaе-jrnl.nau.in.ua/journal/2_82_2021_ukr/17.pdf (дата звернення: 3.11.2023).

2. Петрова В.Ф. Методичне забезпечення оцінки ризиків підприємства. *Соціальна економіка*. 2015. №2. URL: <https://periodicals.karazin.ua/socеconom/article/download/4813/4366/> (дата звернення: 3.11.2023).

3. Бугай В.З., Мацюк О.В. Ризик-менеджмент як інструмент підвищення ефективності господарювання. Чернігівський національний університет. 2017. URL: <https://chmmu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/07/Bugaj-V.Z.-Matsyuk-O.V..pdf> (дата звернення: 3.11.2023).

4. Якошь І.С. Необхідність упровадження комплексної системи управління ризиками на підприємствах реального сектору економіки. *Наукова електронна бібліотека періодичних видань НАН України*. 2021. URL: http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/10342/st_47_23.pdf?sequence=1 (дата звернення: 4.11.2023).

5. Deloitte. Управління ризиками. URL: <https://www2.deloitte.com/ua/uk/pages/deloitte-academy/solutions/risk-management.html> (дата звернення: 06.11.2023).

УДК 631.1 (477)

АГРАРНИЙ СЕКТОР УКРАЇНИ: СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

Крицька А.О., викладач кафедри суспільно гуманітарних наук
e-mail: antoninahanetskaya@gmail.com

Колосова С.О., здобувачка вищої освіти 1 курсу
агробіотехнологічного факультету.
e-mail: Sophia.kol@ukr.net

Одеський державний аграрний університет, м. Одеса, Україна

Аграрний сектор є важливою галуззю української національної економіки, яка може стати важливим джерелом розвитку та процвітання для України, сприяє зменшенню регіональних відмінностей та забезпечує стабільний економічний розвиток. Сільське